

Üniversite Öğrenci Temsilcilerinin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ve Dönüşümcü Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi

An Examination of Parental Attitudes and Transformational Leadership Characteristics Perceived by University Student Representatives

Fulden Tunç Genç^{1*} , Ali İlker Gümüşeli²

¹İstanbul Okan Üniversitesi, SHMYO, Çocuk Gelişimi, İstanbul, Türkiye

²İstanbul Okan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, İstanbul, Türkiye

Özet: Bu araştırmanın amacı, vakıf üniversitelerinde öğrenim gören öğrenci temsilcilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları ile dönüşümcü liderlik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) yöntemi ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu, İstanbul ili Tuzla ilçesinde bulunan vakıf üniversitelerinde öğrenim gören ve üniversite öğrencisi temsilcisi olarak görev yapan 15 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yönteminin bir alt türü olan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada, öğrenci temsilcilerinin dönüşümcü liderlik özellikleri ile geçmişte deneyimlediği ebeveyn tutumları arasında belirli bir etkileşim olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun, demokratik ve destekleyici ebeveyn tutumlarını deneyimledikleri ve bu durumun onların liderlik tarzlarına olumlu yönde yansıdığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçları, dönüşümcü liderlik özelliklerinin gelişiminde erken dönem aile tutumlarının etkili olabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda çalışma, dönüşümcü liderlik gelişimi açısından ebeveyn tutumlarının rolüne dikkat çekmekte ve üniversitelerde liderlik eğitimi süreçlerinde bu boyutun da göz önünde bulundurulmasını önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Dönüşümcü Liderlik, Ebeveyn Tutumları

Abstract: The purpose of this study is to examine the relationship between the perceived parental attitudes of student representatives studying at foundation universities and transformational leadership characteristics. The study was conducted using the phenomenology method, one of the qualitative research designs. The study group consists of 15 students studying at foundation universities in Tuzla district of Istanbul and serving as university student representatives. The participants were selected using the maximum variation sampling method, which is a subtype of the purposeful sampling method. The data were collected using a semi-structured interview form and analyzed using the descriptive analysis method. In the study, it was observed that there was a certain interaction between the transformational leadership characteristics of the student representatives and the parental attitudes they had experienced in the past. It was determined that the majority of the participants experienced democratic and supportive parental attitudes and that this situation was positively reflected in their leadership styles. The results of the study show that early family attitudes can be effective in the development of transformational leadership characteristics. In this context, the study draws attention to the role of parental attitudes in terms of transformational leadership development and suggests that this dimension should also be taken into consideration in leadership training processes at universities.

Keywords: Leadership, Transformational Leadership, Parental Attitudes

1. Giriş

Liderlik, bireylerin ve grupların hedeflerine ulaşmalarında yönlendirici bir rol üstlenirken, bu süreçte bireysel ve çevresel faktörlerin etkisi büyüktür. Dönüşümcü liderlik, liderlerin vizyoner yaklaşımları ve bireysel ihti-

yaçlara duyarlı tutumlarıyla tanımlanır (Avolio ve Bass, 1995). Dönüşümcü liderlik, bireylerin potansiyellerini geliştirmeyi amaçlar. Bu bağlamda ebeveyn tutumları, önemli bir araştırma alanı olarak öne çıkmaktadır.

Dönüşümcü liderlik, liderlerin takipçilerini sadece mev-

* İletişim Yazarı / Corresponding author.
✉ fulden.tunc@okan.edu.tr

Geliş Tarihi / Received Date: 08.02.2025
Revizyon Talebi Tarihi / Revision Request Date: 10.05.2025
Son Revizyonun Geliş Tarihi / Last Revised Version Received Date: 22.05.2025
Revizyon Sonrası Kabul Tarihi / Accepted After Revision Date: 01.06.2025

cut durumla yetinmeye değil, aynı zamanda daha yüksek hedeflere ulaşmaya teşvik etmeleriyle tanımlanır. Avolio ve Bass (1995), bu liderlik tarzını dört temel bileşenle açıklar: İdealleştirilmiş etki (liderin rol modeli olma), ilham verici motivasyon, entelektüel uyarım ve bireysel ihtiyaçlara duyarlılık. Bu bileşenler, liderlerin takipçilerini daha yüksek performansa ve kişisel gelişime yönlendirmelerini sağlar. Dönüşümcü liderlik, sadece organizasyonel bağlamda değil, bireysel gelişim ve toplumsal değişim süreçlerinde de önemli bir rol oynar. Liderlerin, takipçilerinin değerlerini ve inançlarını anlaması, onların potansiyellerini keşfetmelerine yardımcı olur ve bu süreçte ebeveyn tutumlarının etkisi belirleyici olabilir (Bass & Riggio, 2006).

Baumrind (1991), ebeveyn tutumlarını üç ana kategoride sınıflandırmıştır: otoriter, demokratik ve izin verici. Otoriter ebeveynler yüksek düzeyde kontrol ve düşük düzeyde duyarlılık gösterirken, demokratik ebeveynler hem yüksek kontrol hem de yüksek duyarlılık sergiler. İzin verici ebeveynler ise düşük kontrol ve yüksek duyarlılık özellikleri taşır. Bu tutumlar, çocukların psikolojik gelişimleri, sosyal becerileri ve akademik başarıları üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir.

Ebeveyn tutumları, benlik saygısı, empati düzeyi ve liderlik gibi kişisel özelliklerin gelişiminde belirleyici bir rol oynamaktadır. Özellikle demokratik ebeveyn tutumları, çocukların daha sağlıklı psikolojik gelişim göstermelerini ve toplumsal ilişkilerde daha başarılı olmalarını destekler (Baumrind, 1991). Dönüşümcü liderlik ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişki, bireylerin liderlik özelliklerinin gelişiminde ebeveynlerin etkisini anlamada büyük bir etkiye sahiptir. Baumrind'in (1991) ebeveyn tutumları teorisi, bireylerin liderlik özelliklerinin gelişiminde ebeveynlerin etkisini anlamaya yardımcı olur. Özellikle demokratik ebeveyn tutumları, bireylerin daha yüksek düzeyde liderlik özellikleri sergilemelerini destekler. Bu bağlamda, ebeveynlerin tutumları, bireylerin liderlik potansiyellerini şekillendiren önemli bir faktör olarak karşımıza çıkar (İmanoğlu, 2021).

Ayrıca, ebeveyn tutumlarının bireylerin benlik algısı, empati düzeyi, problem çözme, iletişim ve sosyal becerileri üzerinde de etkisi bulunmaktadır (Akan ve Günek, 2021). Bu özellikler, dönüşümcü liderlik özelliklerinin gelişiminde temel yapı taşlarıdır. Dolayısıyla, ebeveyn tutumları ile dönüşümcü liderlik özellikleri arasındaki ilişki, bireylerin liderlik gelişim süreçlerini anlamada önemli bir araştırma alanı sunmaktadır (Nas, 2023).

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları ile dönüşümcü liderlik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle demokratik ebeveyn tutumlarının, öğrencilerin dönüşümcü

liderlik özelliklerini nasıl etkilediği araştırılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenci temsilcileri, gönüllülük esasına göre temsilcilik görevini üstlenen bireylerdir. Katılımcıların hepsi sınıf arkadaşları tarafından temsilci olarak önerilen veya görev verilen öğrencilerden oluşmaktadır. Her ne kadar bu süreçler resmi bir oylama içermese de, öğrenciler arasında doğal liderlik rolü üstlendikleri için bu kişilerin görüşleri dönüşümcü liderlik bağlamında incelenmeye değer bulunmuştur. Araştırmanın bulguları, eğitim alanında ebeveyn tutumlarının öğrencilerin liderlik gelişimi üzerindeki etkilerini anlamada önemli bir katkı sağlayacaktır. Ayrıca, bu çalışma, ebeveyn tutumları ve liderlik özellikleri arasındaki ilişkiyi ele alarak, literatürdeki boşlukları doldurmayı ve bu alandaki kuramsal temeli güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Literatür incelendiği zaman, bireylerin algıladığı ebeveyn tutumlarının liderlik özelliklerine yansımaları inceleyen ve yukarıda da sonuçları yer alan çok az sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Fakat liderliğin ilk basamağı olan üniversite öğrenci temsilcilerinin algıladığı ebeveyn tutumlarının liderlik özelliklerine yansımaları inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Günümüzde değişim ve dönüşümün hızlı yaşanmasıyla öğrenci temsilcilerinin dönüşüme yatkın olması ve liderlik rolünde dönüşümcü liderliği benimsemesi büyük önem taşımaktadır. Burns (1978) ve Rost (1993) öğrenci liderliğinin temelinde dönüşümcü liderliğin yer aldığını savunmaktadır. Öğrenci liderliği, sonuçtan daha çok sürece önem veren, insan ilişkilerine değer veren ve geleceğimizi inşa etme anlamında büyük önem taşıyan üniversite eğitimi sırasında geliştirilmesi gereken bir liderlik yaklaşımıdır (Aslan ve Uslu, 2020).

Bu çalışmada, üniversite öğrenci temsilcilerinin algıladığı ebeveyn tutumları ve liderlik özellikleri incelenmiştir. Araştırmada şu soruların cevapları bulunmaya çalışılmıştır:

1. Üniversite öğrenci temsilcileri, çocukluk döneminde annelerinin ve babalarının kendilerine yönelik tutumlarını nasıl deneyimlemiş ve bu tutumları nasıl anlamlandırmaktadır?
2. Üniversite öğrenci temsilcileri, liderlik kavramını nasıl tanımlamakta ve bu tanımları hangi deneyimlerine dayandırmaktadır?
3. Üniversite öğrenci temsilcilerine göre, bir liderin sahip olması gereken en önemli özellikler nelerdir ve bu özellikleri nasıl gerekçelendirmektedirler?
4. Üniversite öğrenci temsilcileri, sahip olduklarını düşündükleri liderlik özelliklerini nasıl tanımlamakta ve bu özelliklerin gelişimini nasıl açıklamaktadır?

5. Üniversite öğrenci temsilcileri, ebeveynlerinden algıladıkları tutumların, öğrenci temsilcisi olarak üstlendikleri liderlik rolünü nasıl etkilediğini düşünmektedir?

Alanyazında öğrenci temsilcilerinin algıladığı ebeveyn tutumları ve liderlik özelliklerini inceleyen bir araştırma yer almadığı için bu araştırmanın literatüre katkı yapacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma ile ebeveynlere çocuk yetiştirme tutumlarının uzun vadede ne kadar etkili ve önemli olduğu konusunda farkındalık yaratması umulmaktadır.

2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) desenine dayanmaktadır. Olgubilim deseni, bireylerin belirli bir olguya ilişkin yaşantılarını ve anlamlarını derinlemesine incelemeyi amaçlar (Creswell, 2013). Nitel araştırmaların evreni temsil etme özelliği olmadığından dolayı evren sayısı hesaplanmayıp amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada amaçlı örneklemenin maksimum çeşitlilik alt türü tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme yönteminin seçilmesinin nedeni konunun hassasiyeti ve kolay ulaşılabilirliktir. Araştırma gönüllülük esasına göre yapılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden İstanbul ili Tuzla ilçesinde bulunan vakıf üniversitelerinde öğrenim gören 15 öğrenci temsilcisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin hepsi sınıf temsilcisi olarak görev yapmaktadır. Görüşmeler sonucunda yinelenen temalar ortaya çıkmaya başladığında veri doyumuna ulaşıldığı kabul edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek,

2021). Bu bağlamda 15 katılımcıyla görüşme yeterli görülmüştür. Görüşme öncesi öğrenci temsilcileri bilgilendirilerek onayları alınmıştır.

►**Tablo 1** incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrenci temsilcilerinin 1 (%6,7)'si 19 yaşında, 8 (%53,5)'i 21 yaşında, 2 (%13,3)'ü 22 yaşında, 1 (%6,7)'si 23 yaşında, 2 (%13,3)'ü 24 yaşında, 1 (%6,7)'si 39 yaşında olduğu görülmüştür. Öğrenci temsilcilerinin 8 (%53,3)'ü kadın, 7 (%46,7)'si erkektir. Öğrenci temsilcilerinin bölümleri incelendiğinde, 1 (%6,7)'si ameliyathane hizmetleri, 1 (%6,7)'si anestezi, 1 (%6,7)'si beslenme ve diyetetik, 3 (%20)'si çocuk gelişimi, 1 (%6,7)'si diyaliz, 1 (%6,7)'si inşaat mühendisliği, 1 (%6,7)'si mekatronik, 1 (%6,7)'si okul öncesi öğretmenliği, 1 (%6,7)'si optisyenlik, 1 (%6,7)'si özel eğitim öğretmenliği, 1 (%6,7)'si patoloji laboratuvar teknikleri, 2 (%13)'ü ise tıbbi laboratuvar teknikleri bölümünde okuduğu sonucu elde edilmiştir. Öğrenci temsilcilerinin 5 (%33,5)'i 1. sınıfta, 5 (%33,5)'i 2. sınıfta, 3 (%20)'si 3. sınıfta ve 2 (%13)'ü ise 4. sınıfta okumakta olduğu tespit edilmiştir. Öğrenci temsilcilerinin 11 (%73,3)'ü 1 yıldır, 3 (%20)'si 2 yıldır, 1 (%6,7)'si 4 yıldır öğrenci temsilciliği yapmakta olduğu sonucu elde edilmiştir.

2.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgiler Formu” ve üniversite öğrenci temsilcilerinin algıladığı ebeveyn tutumları ve liderlik özellikleriyle ilgili uzman görüşü alınarak hazırlanan görüşme sorularından oluşan “Görüşme Formu” ile veriler toplanmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Sıra	Yaş	Cinsiyet	Bölüm	Sınıf	Öğrenci Temsilciliği Süresi
1	19	Kadın	Çocuk Gelişimi	2	2 yıl
2	21	Kadın	Çocuk Gelişimi	3	1 yıl
3	21	Kadın	Okul Öncesi Öğretmenliği	3	1 yıl
4	23	Kadın	Özel Eğitim Öğretmenliği	4	1 yıl
5	21	Kadın	Tıbbi Laboratuvar Teknikleri	2	1 yıl
6	24	Erkek	Tıbbi Laboratuvar Teknikleri	1	1 yıl
7	21	Kadın	Çocuk Gelişimi	4	4 yıl
8	22	Erkek	Diyaliz	2	1 yıl
9	21	Kadın	Beslenme ve Diyetetik	1	1 yıl
10	39	Erkek	Optisyenlik	1	1 yıl
11	21	Kadın	Patoloji Laboratuvar Teknikleri	1	1 yıl
12	24	Erkek	İnşaat Mühendisliği	3	1 yıl
13	22	Erkek	Anestezi	2	2 yıl
14	21	Erkek	Mekatronik	1	1 yıl
15	21	Erkek	Ameliyathane Hizmetleri	2	2 yıl

Verilerin toplanması amacıyla hazırlanan öğrenci temsilcilerine ait kişisel bilgileri (yaş, cinsiyet, doğduğu yer, yaşadığı şehir, kardeş sayısı, doğum sırası, ailenin eğitim durumu, bölüm, sınıf ve ne kadar süredir öğrenci temsilciliği yaptığı) belirlemek amacıyla “Kişisel Bilgiler Formu” kullanılmıştır.

Katılımcıların algıladığı ebeveyn tutumları ve liderlik özelliklerinin incelenmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan ve uzman görüşleri alınarak belirlenen dokuz temel soru ve gerekirse bu soruları destekleyen sondaj sorulardan oluşan görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme soruları ► **Tablo 2**’de yer almaktadır:

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgiler Formu” ve üniversite öğrenci temsilcilerinin algıladığı ebeveyn tutumları ve liderlik özellikleriyle ilgili uzman görüşü alınarak hazırlanan görüşme sorularından oluşan “Görüşme Formları” ile veriler toplanmıştır. Veri toplama aracı oluşturulurken, Çocuk Gelişimi alanında bir akademisyen ve Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında iki akademisyen olmak üzere toplam üç akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda sorularda dil ve içerik açısından düzenlemeler yapılmıştır.

İstanbul Okan Üniversitesi Etik Kurulundan alınan onay doğrultusunda İstanbul İli Tuzla ilçesinde bulunan vakıf üniversitelerinde 15 öğrenci temsilcisi ile gönüllülük esasına dayalı olarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yüz yüze ve bireysel olarak gerçekleştirilmiştir. Her görüşme ortalama 25-30 dakika

sürmüştür. Görüşmeler sırasında katılımcıların iznine dayalı olarak ses kaydı alınmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan nitel veriler, betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Betimsel analizde elde edilen veriler önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimsek, 2021). Betimsel analizin süreçlerinden betimleme bölümünde araştırmacılar elde edilen verileri kapsamlı bir şekilde tanımlayarak katılımcıların görüşleri hakkında doğrudan bilgi elde etmektedir. Sınıflama aşamasında verilerin kodlaması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir ve son aşama olan ilişkilendirme aşamasında belirlenen temalar doğrultusunda elde edilen veriler ilişkilendirilip yorumlamaları yapılmıştır. Güvenilirliği sağlamak amacıyla kodlar bağımsız bir uzmanla karşılaştırılmış ve görüş birliği sağlanan temalar çalışmada kullanılmıştır.

Bu çalışmada da elde edilen veriler araştırmaya konu olan ebeveyn tutumları ve liderlik özelliklerinin alt boyutları ile ilgili alan yazında elde edilen ana temalar ve veriler doğrultusunda sınıflandırılmıştır.

İç Geçerlilik (İnandırıcılık): Bu araştırmanın iç geçerliliği için hazırlanan soru formu eğitim yönetimi ve okul öncesi eğitimi alanında uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanların geri bildirimleri doğrultusunda görüşmede kullanılacak sorulara son şekli verilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce hazırlanan görüşme formunda kullanılacak soru formu iki ayrı öğrenci temsilcisine gönderilmiş, okunabilirlik ve anlaşılabilirlik bakımından değerlendirmeleri istenmiştir. Araştırmanın iç geçerliliği

Tablo 2. Görüşme Soruları

Araştırma Sorusu 1 için: Üniversite öğrenci temsilcileri, çocukluk döneminde annelerinin ve babalarının kendilerine yönelik tutumlarını nasıl deneyimlemiş ve bu tutumları nasıl anlamlandırmaktadır?
1.Nasıl bir çocukluk dönemi geçirdiniz?
2.Babanız size göre nasıl bir babaydı bize anlatabilir misiniz?
3.Anneniz size göre nasıl bir anneydi bize anlatabilir misiniz?
4.Annenizin size olan tutum ve davranışlarını nasıl değerlendirirsiniz?
5.Babanızın size olan tutum ve davranışlarını nasıl değerlendirirsiniz?
Araştırma Sorusu 2 için: Üniversite öğrenci temsilcileri, liderlik kavramını nasıl tanımlamakta ve deneyimlerine nasıl dayandırmaktadır?
6.Liderliği nasıl tanımlarsınız?
Araştırma Sorusu 3 için: Üniversite öğrenci temsilcilerine göre, bir liderin sahip olması gereken en önemli özellikler nelerdir?
7.Sizce bir liderin sahip olması gereken en önemli özellikler nedir?
Araştırma Sorusu 4 için: Üniversite öğrenci temsilcileri, sahip olduklarını düşündükleri liderlik özelliklerini nasıl tanımlamakta ve bu özelliklerin gelişimini nasıl açıklamaktadır?
8.Kendinizi değerlendirdiğinizde hangi liderlik özelliklerine sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz?
Araştırma Sorusu 5 için: Üniversite öğrenci temsilcileri, ebeveynlerinden algıladıkları tutumların, öğrenci temsilcisi olarak üstlendikleri liderlik rolünü nasıl etkilediğini düşünmektedir?
9.Üniversite öğrenci temsilcisi olma rolünüzde çocukken annenizin ve babanızın davranış veya tutumları sizce etkili olmuş mudur? Neden?

için doğrudan alıntılara yer verilmiştir ve bu alıntılar bulgular kısmında aynen alıntı olarak yer verilmiştir.

Dış Geçerlilik (Aktarılabilirlik): Bir araştırmanın dış geçerliliği genellenebilir olması ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimsek, 2021). Bu araştırmanın dış geçerliliğinin sağlanması için araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanma süreci, verilerin analizi ve bulguların nasıl düzenlendiği ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca çalışmanın katılımcıları çalışmanın amacına katkı sağlayacak uygun bireylerden oluşmaktadır. Dış geçerliliği sınırlayıcı bir faktör olarak katılımcı sayısının on beş ile sınırlı tutulması gösterilebilir.

İç Güvenirlik (Tutarlılık): Araştırmada veri kaybının önlenmesi amacıyla kayıt cihazının kullanılması sağlanmıştır. Bulgular yorumsuz olarak sunulmuştur.

Dış Güvenirlik (Teyit Edilebilirlik): Araştırma sonuçlarına benzer koşullarda aynı şekilde ulaşıp ulaşılamayacağıyla ilgilidir. Dış güvenirliliği arttırmak için veri toplanırken, kodlama yapılırken rapor hazırlanırken tarihli bir not alma sistemi kullanılmıştır. Tüm veriler saklanmaktadır ve dışarıdan bir uzman araştırmada ulaşılan yargıların, yorumların ve önerilerin ham verilerine geri giderek teyit edilebilirlik için inceleme yapılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, öğrenci temsilcilerine yöneltilen açık uçlu dokuz soruya verdikleri yanıtların analiz edilmesi sonucunda ebeveyn tutumları ve liderlik özelliklerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Öğrenci Temsilcilerinin Çocukluk Dönemiyle İlgili Görüşleri Dağılımı

“Nasıl bir çocukluk dönemi geçirdiniz?” sorusuna verilen yanıtların analiz edilmesi sonucunda çıkan öğrenci görüşleri ► **Tablo 3**’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrenci Temsilcilerinin Çocukluk Dönemiyle İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Çocukluk Dönemiyle İlgili Görüşleri	f	%
Mutlu, sevgi dolu vs.	14	93,3
Mutsuz, kavgalı, şiddet dolu vs.	1	6,7

Öğrenci temsilcilerinin çocukluk dönemiyle ilgili görüşleri iki tema altında toplanmıştır. Bu temalar “Mutlu, sevgi dolu” ve “Mutsuz, kavgalı ve şiddet dolu”dan oluşmaktadır. Öğrenci temsilcilerinin 14’ü sevgi dolu, mutlu ve ailesi tarafından değer verilen bir çocukluk dönemi geçirdiğini belirtirken, 1 öğrenci temsilcisi ise çocukluk döneminin kavgalı ve şiddet dolu geçtiğini, mutsuz bir çocukluk dönemi yaşadığını belirtmiştir.

T6: “Çok karmaşık bir çocukluk dönemi... Kavgalı, tartışma dolu, şiddet dolu...”

T11: “Gayet neşeli, gayet eğleneliydi. Anem ve babam aşırı ilgililer, sevgi dolulardı bana karşı hala da öyle...”

Öğrenci Temsilcilerinin Babasıyla İlgili Görüşleri Dağılımı

“Babanız size göre nasıl bir babaydı?” sorusuna verilen yanıtların analiz edilmesi sonucunda çıkan öğrenci görüşleri ► **Tablo 4**’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrenci Temsilcilerinin Babasıyla İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Babasıyla İlgili Görüşleri	f	%
Destekleyici	6	40
Fedakâr, şefkatli	4	26,6
Güler yüzlü, sevecen	3	20
İlgisiz, ihmalkâr	3	20
Sert, otoriter	3	20
Uzlaşmacı, çözüm odaklı	1	6,7
Sorumluluk sahibi	1	6,7

Öğrenci temsilcilerinin babalarıyla ilgili görüşleri yedi tema altında ele alınmıştır. Bu temalar “Sert, otoriter”, “Güler yüzlü, sevecen”, “Fedakâr, şefkatli”, “İlgisiz, ihmalkâr”, “destekleyici”, “Uzlaşmacı, çözüm odaklı” ve “Sorumluluk sahibi” den oluşmaktadır. Öğrenci temsilcilerinin 3 (%20)’ü babasının sert, otoriter olduğunu belirtirken, 3 (%20) öğrenci temsilcisi ise babasının güler yüzlü, sevecen olduğunu belirtmiştir. Öğrenci temsilcilerinden 4 (%26,6) kişi babasının fedakâr ve şefkatli olduğunu ifade etmiştir. 3 (%20) öğrenci temsilcisi ise babasının ilgisiz ve ihmalkâr olduğunu belirtmiştir. Öğrenci temsilcilerinden 6 (%40) kişi babasının her zaman kendisini desteklediğini ve hep arkasında olduğunu belirtmiştir. 1 (%6,7) öğrenci temsilcisi babasının uzlaşmacı bir yapıda olduğunu ifade ederken, 1 (%6,7) öğrenci temsilcisi ile babasının sorumluluk sahibi olduğunu ifade etmiştir.

T1: “Babam güler yüzlü, sevecen biridir. Çocukluktan itibaren her zaman beni desteklediğini hatırlıyorum. Bir problem karşısında anında çözüm yolu bulan, uzlaşmacı birisidir. Onunla konuşup halledemediğim bir sorunum olduğunu hiç hatırlamıyorum.”

T6: “Babam, sevginin para vermekle eş değer olduğunu düşünen, diktatör, otoriter ve sert birisi.”

T15: “Babam yurtdışında çalıştığı için çok fazla göremedim onu. Maddi olarak destekledi her zaman, ama benimle hiç ilgi-

lenmedi. Yani manevi olarak hiçbir zaman yanımda olmadı, çok ihmal etti...”

Öğrenci Temsilcilerinin Annesiyle İlgili Görüşleri Dağılımı

“Anneniz size göre nasıl bir anneydi?” sorusuna verilen yanıtların analiz edilmesi sonucunda çıkan öğrenci görüşleri ►Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrenci Temsilcilerinin Annesiyle İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Annesiyle İlgili Görüşleri	f	%
Destekleyici	9	60
Fedakâr, şefkatli	5	33,3
Güler yüzlü, sevecen	4	26,6
Aşırı korumacı	1	6,7
Baskın	1	6,7

Öğrenci temsilcilerinin anneleriyle ilgili görüşleri beş tema altında ele alınmıştır. Bu temalar, “Aşırı korumacı”, “Güler yüzlü, sevecen”, “Fedakâr, şefkatli”, “Baskın” ve “Destekleyici”dir. 1 (%6,7) öğrenci temsilcisi annesinin aşırı korumacı olduğunu, sürekli nasihatler verdiğini belirtmiştir. 4 (%26,6) öğrenci temsilcisi annesinin sevecen ve güler yüzlü olduğunu ifade etmiştir. 5 (%33,3) öğrenci temsilcisi ise annesinin fedakâr ve şefkatli olduğunu belirtmiştir. Öğrenci temsilcilerinden 1 (%6,7) kişi annesinin baskın bir yapısı olduğunu ifade etmiştir. Öğrenci temsilcilerinden 9 (%60) kişi ise annesinin kendilerini her zaman desteklediğini, hep yanında olduğunu ifade etmiştir.

T2: “Annem babama göre çok fazla korumacı, biraz fazla ürkek birisi. Babamın kendi yaşayıp kendi öğrensin tezine çok ters bir bakış açısıyla beni her olaydan korumak ister. Sürekli öğüt verir, sözümü dinle der.”

T4: “Annem benim en yakın arkadaşımıdır. Mutluluğum için elinden gelenin fazlasını yapar. Her zaman her anımda yanımdadır. Bana her zaman destek olur.”

T7: “Annem, babama kıyasla çok dominant ve baskındır. Bu özelliğinin yanında merhametli ve şefkatlidir de...”

T8: “Annem çok cana yakındır. Bana ve kardeşlerime karşı çok ilgilidir. Her zaman yanımda olur. Fedakâr bir annedir.”

Öğrenci Temsilcilerinin Annesinin Tutum ve Davranışları İlgili Görüşleri Dağılımı

“Annenizin size olan davranışlarını nasıl değerlendirir-

siniz?” sorusuna verilen yanıtların analiz edilmesi sonucunda çıkan öğrenci görüşleri ►Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrenci Temsilcilerinin Annesinin Tutum ve Davranışları İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Annesinin Tutum ve Davranışları İlgili Görüşleri	f	%
Demokratik Tutum	7	46,6
Aşırı Korumacı Tutum	5	33,3
İzin verici-hoş görül	2	13,3
Otoriter-Baskıcı Tutum	1	6,7

Öğrenci temsilcilerinin annesinin tutum ve davranışlarıyla ilgili görüşleri dört tema altında ele alınmıştır. Bu temalar; “Demokratik tutum”, “Otoriter-Baskıcı tutum”, “Aşırı koruyucu tutum” ve “İzin verici-hoş görül tutum”-dur. Çocuklarını destekleyen, güven veren, sorumluluk veren tutumlar “Demokratik tutum” altında yer almaktadır. Öğrenci temsilcilerinin 7 (%46,6)’sı annesinin tutum ve davranışını “demokratik tutum” olarak belirtmiştir. Sürekli ceza uygulayan, şiddete meyilli tutum ise “Otoriter tutum” altında ele alınmıştır. 1 (%6,7) öğrenci temsilcisi annesinin tutum ve davranışlarını “otoriter tutum” altında ifade etmiştir. Çocuğunun üzerine çok fazla düşen ve kaygılı tutum ise “Aşırı koruyucu tutum” altında ele alınmaktadır. Öğrenci temsilcilerinin 5 (%33,3)’ü ise annesinin tutum ve davranışlarını “Aşırı koruyucu tutum” altında ele almaktadır. Çocuğunun her istediğini yapan, kural tanımayan anne davranışları ise “izin verici-hoş görül tutum” altında yer almaktadır. Öğrenci temsilcilerinin 2 (%13,3)’ü ise annesinin tutum ve davranışlarını “izin verici-hoş görül” olarak ifade etmektedir.

Öğrenci temsilcilerinin 7 (%46,6)’sı annesinin davranışlarını demokratik tutum olarak belirtmiştir.

T14: “Annem bana çocukken küçük sorumluluklar verirdi. Bana güveni tamdır. Her zaman destekler beni. Her şeyin başında benim olmamı ister. Mesela bizim bir aile şirketimiz var. Ben başkan vekiliyim. Bu konuda da annem beni hep arkamdadır.”

1 (%6,7) öğrenci temsilcisi annesinin tutum ve davranışlarını “otoriter tutum” altında ifade etmiştir.

T15: “Annem çocukken beni çok döverdi. Zaten çok küçük yaşta anne olmuş, tecrübesizdi sanırım. Kız kardeşime hiç öyle davranmadı... Ama beni annem büyüttü hem anne hem baba oldu, annemin yeri bende hep ayrıdır.”

Öğrenci temsilcilerinin 5 (%33,3)’ü ise annesinin tutum ve davranışlarını “Aşırı koruyucu tutum” olarak belirtmiştir.

T10: “Annem, aşırı pımpirikli ve evhamlı biridir, üzerime çok fazla düşüyor. Aşırı koruyucu bir kimliği var. Ama bana değer verdiği için böyle davranıyor sanırım...”

Öğrenci temsilcilerinin 2 (%13,3)’ü ise annesinin tutum ve davranışlarını “izin verici-hoş görülü” olarak ifade etmektedir.

T9: “Annem bana hiç karışmaz, her dediğimi yapar. Çok rahat bir evde yaşıyorum. Bazen arkadaşlarım annelerini anlatınca çok şaşırıyorum...”

Öğrenci Temsilcilerinin Babasının Tutum ve Davranışları İlgili Görüşleri Dağılımı

“Babanızın size olan davranışlarını nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna verilen yanıtların analiz edilmesi sonucunda çıkan öğrenci görüşleri ►Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrenci Temsilcilerinin Babasının Tutum ve Davranışları İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Babasının Tutum ve Davranışları İlgili Görüşleri	f	%
Demokratik Tutum	7	46,6
İzin verici-ihmkâr	4	26,6
Otoriter-Baskıcı Tutum	3	20
İzin verici-hoş görülü	1	6,7

Öğrenci temsilcilerinin babasının tutum ve davranışlarıyla ilgili görüşleri dört tema altında ele alınmıştır. Bu temalar; “Demokratik tutum”, “Otoriter-Baskıcı tutum”, “İzin verici-hoş görülü tutum” ve “İzin verici-ihmkâr tutum”dur. Çocuklarını destekleyen, güven veren, anlayışlı tutumlar “Demokratik tutum” altında yer almaktadır. Öğrenci temsilcilerinin 7 (%46,6)’sı babasının tutum ve davranışını “demokratik tutum” olarak belirtmiştir. Sert, kuralcı davranışlar ise “Otoriter tutum” altında ele alınmıştır. 3 (%20) öğrenci temsilcisi babasının tutum ve davranışlarını “otoriter tutum” altında ifade etmiştir. Çocuğunun her istediğini yapan, kural tanımayan baba davranışları ise “izin verici-hoş görülü tutum” altında yer almaktadır. Öğrenci temsilcilerinin 1 (%6,7)’i ise babasının tutum ve davranışlarını “izin verici-hoş görülü” olarak ifade etmektedir. İlgi göstermeyen, ihmkâr davranan davranışlar ise “izin verici-ihmkâr tutum” altında ele alınmaktadır. Öğrenci temsilcilerinin 4 (%26,6)’sı babasının tutum ve davranışlarını “İzin verici-ihmkâr” olarak değerlendirmektedir.

Öğrenci temsilcilerinin 7 (%46,6)’sı babasının tutum ve davranışını “demokratik tutum” olarak belirtmiştir.

T9: “Babam benim için çok farklıdır. Aynı bir yeri vardır. Canım sıkılınca hep babamla konuşmak isterim. Beni anlayabiliyor,

empati kurabiliyor. Aynı zamanda iyi bir dinleyici. Beni hep destekler, arkamda babam var diyebilirim.”

T1: “Babam her zaman bana anlayışlı yaklaşır. Bir problemim varsa beni dinler, çözmeye çalışır. Sakin bir tavırla yaklaşması ve güven vermesi onun yanında rahat olmamı sağlar.”

Öğrenci temsilcilerinin 3 (%20)’si babasının tutum ve davranışlarını “otoriter tutum” altında ifade etmiştir.

T13: “Babam mesleğinden dolayı olsa gerek çok sert, çok disiplinli. Asker emeklisi benim babam. Evde hep sert kurallar var.”

Öğrenci temsilcilerinin 1 (%6,7)’i ise babasının tutum ve davranışlarını “izin verici-hoş görülü” olarak ifade etmektedir.

T12: “Babam bana tapıyor. Gerçekten resmen tapıyor. Ne dersem yapıyor. Gözümün içine bakarak büyütüyor beni. Fazla bağı var benimle. Onu çok sinirlendirsem bile asla kızmıyor bana...”

Öğrenci temsilcilerinin 4 (%26,6)’sı babasının tutum ve davranışlarını “İzin verici-ihmkâr” olarak değerlendirmektedir.

T10: “Açıkçası bana karşı bir tutumu olmadı. Bana bir sevgi, bir ilgi göstermedi. Hayatım boyunca yan yana olduğumuz ay sayısı 10 ayı geçmez. Anılarım yok denecek kadar az...”

T15: “Babam benim için sadece maddi. İstedikim zaman para gönderir o kadar. Onun dışında bana karşı bir ilgisi yok...”

Öğrenci Temsilcilerinin Liderlik ile İlgili Görüşleri Dağılımı

“Liderliği nasıl tanımlarsınız?” sorusuna verilen yanıtların analiz edilmesi sonucunda çıkan öğrenci görüşleri ►Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğrenci Temsilcilerinin Liderlik ile İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Liderlik ile İlgili Görüşleri	f	%
İdealleştirilmiş Etki (Karizma)	9	60
Telkinle Gündüleme	3	20
Bireysel Destek	1	6,7
Otoriter	1	6,7
Kişisel Özellikler	1	6,7

Öğrenci temsilcilerinin liderlikle ilgili görüşleri beş tema altında ele alınmıştır. Bu temalar; “İdealleştirilmiş Etki”,

“Telkinle Güdüleme”, “Bireysel Destek”, “Otoriter” ve “Kişisel Özellikler”dir. Çevresine örnek olan, öncülük eden, saygı duyulan sorumluluk sahibi ve özgüveni yüksek cevapları “İdealleştirilmiş Etki (Karizma)” teması altında ele alınmıştır. Öğrenci temsilcilerinin 9 (%60)’ı liderliği “İdealleştirilmiş Etki (Karizma)” olarak tanımlamaktadır. Grup üyelerini sürekli motive eden, onlara ilham veren şeklinde yapılan tanımlar “Telkinle Güdüleme” teması altında yer almaktadır. Öğrenci temsilcilerinin 3 (%20)’si liderliği “Telkinle Güdüleme” olarak tanımlamıştır. Öğrenci temsilcilerinden 1 (%6,7) kişi ise liderliği bireysel destek olarak tanımlamaktadır. 1 (%6,7) öğrenci temsilcisi liderliği kişisel özellikler, 1 (%6,7) öğrencisi temsilcisi ise otoriterlik olarak tanımlamıştır.

Öğrenci temsilcilerinin 9 (%60)’ı liderliği “idealleştirilmiş etki (Karizma)” olarak tanımlamaktadır.

T9: “Lider, sorumluluk alabilen, empati kurabilen, özgüveni yüksek kişidir.”

T11: “Ben hep sınıf başkanıydım. İlkokulda, ortaokulda, lisede şimdi de bölüm temsilcisiyim. Bence liderlik, arkadaşlara doğru örnek olmaktır. Örnek gösterilen kişi olmak, herkes tarafından tanınmak, hitabeti iyi, insanlarla iyi iletişim kurabilen kişi olmaktır.”

Öğrenci temsilcilerinin 3 (%20)’si liderliği “Telkinle Güdüleme” olarak tanımlamıştır.

T4: “Liderlik, bilgi birikimini paylaşarak ortaya bir ürün çıkarılması konusunda grubu yönlendiren, motive eden aynı zamanda da öncülük eden kişidir.”

Öğrenci temsilcilerinden 1 (%6,7) kişi ise liderliği bireysel destek olarak tanımlamaktadır.

T10: “Benim için lider, her konuya hakim olan, kişileri ihtiyaçlarına ve yeteneklerine göre görevlendiren, onların eksiklerini gidermeleri konusunda destek olandır.”

Öğrenci temsilcilerinden 1 (%6,7) kişi liderliği kişisel özellikler olarak tanımlamaktadır.

T14: “Bence liderlik biraz genetik bir şey. Mesela benim ailemde herkesin bir yöneticilik görevi vardır. Yani kişinin kendi kişisel özelliklerine bağlıdır diye düşünüyorum.”

Öğrencisi temsilcilerinden 1 (%6,7) kişi ise liderliği otoriterlik olarak tanımlamıştır.

T12: “Bence herkesi kontrol etmek, kendi kurallarına göre yönetmektir.”

Öğrenci Temsilcilerinin Liderlik Özellikleri ile İlgili

Görüşleri Dağılımı

“Sizce bir liderin sahip olması gereken en önemli özellikler nedir?” sorusuna verilen yanıtların analiz edilmesi sonucunda çıkan öğrenci görüşleri ►Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Öğrenci Temsilcilerinin Liderlik Özellikleri ile İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Liderlik Özellikleri ile İlgili Görüşleri	f	%
İdealleştirilmiş Etki (Karizma)	15	100
Telkinle Güdüleme	3	20
Bireysel Destek	2	13,3
Entelektüel Uyarım	2	13,3

Öğrenci temsilcilerinin bir liderin sahip olması gereken en önemli özellikler sorusuna vermiş olduğu yanıtlar dört tema altında ele alınmıştır. Öz güveni yüksek, insanlarla iyi iletişim kurabilen, sorumluluk sahibi ve gruba doğru örnek olması gerektiği ile ilgili cevapları “İdealleştirilmiş Etki (Karizma)” teması altında ele alınmaktadır. 15 (%100) öğrenci temsilcisi bir liderin en önemli özelliğini idealleştirilmiş etki (karizma) olarak belirtmiştir. Bir liderin grubu motive etme, ortak hedef konusunda yönlendirme, ikna etme şeklindeki cevapları “Telkinle güdüleme” teması altında ele alınmıştır. Öğrenci temsilcilerinin 3 (%20)’si bir liderin en önemli özelliklerini “Telkinle güdüleme” teması altında belirtmiştir. Liderin grup üyelerinin gelişimine destek olması yanıtları ise “Bireysel Destek” teması altında ele alınmıştır. Öğrenci temsilcilerinin 2 (%13,3)’ü liderin en önemli özelliklerini “Bireysel Destek” teması altında ele almıştır. Öğrenci temsilcilerinin liderin çözüm odaklı olması şeklindeki cevapları “Entelektüel Uyarım” teması altında ele alınmıştır. 2 (%13,3) öğrenci temsilcisi bir liderin en önemli özelliklerini “Entelektüel Uyarım” teması altında belirtmiştir.

15 (%100) öğrenci temsilcisi bir liderin en önemli özelliğini idealleştirilmiş etki (karizma) olarak belirtmiştir.

T11: “Özgüveni yüksek, sorumluluk sahibi, herkese doğru örnek olmalı, iletişimi çok iyi olmalı, kelimeleri doğru seçmeli..”

T5: “Empati kurabilmeli, diğer insanların görüşlerine ve fikirlerine değer vermeli. Sorumluluk sahibi olmalı, diğer insanlara örnek olmalı ve onlara güven vermelidir.”

T4: “İletişim becerileri çok iyi olmalıdır. Özgüveni yüksek olmalı, yaratıcı olmalıdır.”

Öğrenci temsilcilerinin 3 (%20)’si bir liderin en önemli özelliklerini “Telkinle güdüleme” teması altında belirtmiştir.

T3: “Bence bir lider, liderlik yaptığı grubu

başarıya ulaşma konusunda motive etmeyi bilmeli.”

Öğrenci temsilcilerinin 2 (%13,3)’ü liderin en önemli özelliklerini “Bireysel Destek” teması altında ele almıştır.

T13: “Özgüveni yüksek olmasının yanında etrafındaki kişilerinin eksiklerini tespit edip onlara kendilerini geliştirmeleri için destek olmalı.”

Öğrenci temsilcilerinin 2 (%13,3) bir liderin en önemli özelliklerini “Entelektüel Uyarım” teması altında belirtmiştir.

T7: “İyi bir dinleyici olmalı, herkesi tek tek dinlemelidir. Grup içinde bir sorun çıkarılsa adil davranmalı, probleme karşı çözüm odaklı yaklaşmalıdır.”

Öğrenci Temsilcilerinin Kendi Liderlik Özellikleri ile İlgili Görüşleri Dağılımı

“Kendinizi değerlendirdiğinizde hangi liderlik özelliklerine sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtların analiz edilmesi sonucunda çıkan öğrenci görüşleri ► **Tablo 10**’da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğrenci Temsilcilerinin Kendi Liderlik Özellikleri ile İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Kendi Liderlik Özellikleri ile İlgili Görüşleri	f	%
İdealleştirilmiş Etki (Karizma)	15	100
Entelektüel Uyarım	5	33,3
Bireysel Destek	2	13,3
Telkinle Güdüleme	1	6,7

Öğrenci temsilcilerinin kendi liderlik özellikleriyle ilgili görüşleri dört tema altında ele alınmıştır. Bu temalar; “İdealleştirilmiş Etki (Karizma)”, “Telkinle Güdüleme”, “Bireysel Destek” ve “Entelektüel Uyarım”dır. Sorumluluk sahibi, öz güveni yüksek, empati kurabilen, iyi iletişim kurabilen olduğunu belirten cevaplar “İdealleştirilmiş Etki (Karizma)” teması altında ele alınmıştır. Öğrenci temsilcilerinin 15 (%100)’ü kendi liderlik özelliklerini idealleştirilmiş etki (karizma) olarak belirtmiştir. Öğrenci temsilcilerinin 1 (%6,7)’si kendisinin telkinle güdüleme özelliğine sahip olduğunu ifade etmiştir. Öğrenci temsilcilerinin 2 (%13,3)’ü kendi liderlik özelliklerini grup üyelerine yardımcı olmak, onlara bireysel destek sağlamak olarak belirtmiştir. Öğrenci temsilcilerinin 5 (%33,3)’ü ise kendilerinin grup içinde bir problemle karşılaşınca rahatlıkla çözüm yolu bulabildiği şeklindeki cevaplar ise “Entelektüel Uyarım” teması altında ele alınmıştır.

Öğrenci temsilcilerinin 15 (%100)’ü kendi liderlik özelliklerini idealleştirilmiş etki (karizma) olarak belirtmiştir.

T11: “Özgüvenim yüksektir her şeyden önce. İnsanlarla saygı çerçevesinde iletişim kurabiliyorum. Arkadaşlarıma örnek olduğumu düşünüyorum. Örneğin, derse gelmek istemiyorlar ama ben sürekli derslere devam ederek onlara örnek olduğumu düşünüyorum.”

T2: “İletişimin gerçekten kuvvetli olduğunu düşünüyorum. Kelimeleri doğru seçmek bazen tüm olayı değiştirebiliyor. Bunun dışında pozitif bakış açısına sahibim. Olaylara olumlu tarafından bakabiliyorum.”

T1: “Dikkatliyimdir. Öz güvenim yüksektir. Sorumluluklarımı iyi bilirim. Atılanım, iletişimim güçlüdür. Ayrıca iyi bir dinleyici olduğumu düşünüyorum.”

Öğrenci temsilcilerinin 1 (%6,7)’si kendisinin telkinle güdüleme özelliğine sahip olduğunu ifade etmiştir.

T8: “Yaratıcıyım, çözüm odaklıyım, iyi bir dinleyiciyim ama en önemlisi grubun motivasyonunu sağlayabiliyorum.”

Öğrenci temsilcilerinin 2 (%13,3)’ü kendi liderlik özelliklerini bireysel destek sağlamak olarak belirtmiştir.

T13: “İyi bir gözlemciyimdir. Çevremde olup biteni gözlemlerim. Grubun bana ihtiyacı olduğunda veya bir eksiklik gördüğümde anında yardımcı olmaya ve eksikliği tamamlamaya çalışırım.”

Öğrenci temsilcilerinin 5 (%33,3)’ü kendi liderlik özelliklerini “Entelektüel Uyarım” teması altında ifade etmiştir.

T7: “Adil bir yapım vardır. Kaotik bir durumda, arkadaşlarımdan çözüm yolu bulması için anında planlama yapabilirim.”

T5: “Ben karşı tarafın görüşlerine çok değer veririm. Birisi bir hata yaptığında doğruyu bulmalarını sağlarım. Aslında anne gibiyim. Kendimi arkadaşlarımdan sorumlu hissediyorum. Arkadaşlarım bana güvenirler. Bir problemle karşılaşıncı mutlaka bana danışırlar.”

Öğrenci Temsilcilerinin Temsilcilik Rolünde Ebeveyn Tutumlarının Etkisi ile İlgili Görüşleri Dağılımı

“Üniversite öğrencisi olma rolünüzde çocukken annenizin ve babanızın davranış ve tutumları sizce etkili olmuş mudur? Neden?” sorusuna verilen yanıtların analiz edilmesi sonucunda çıkan öğrenci görüşleri ► **Tablo 11**’de sunulmuştur.

Tablo 11. Öğrenci Temsilcilerinin Temsilcilik Rolünde Ebeveyn Tutumlarının Etkisi ile İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Temsilcilik Rolünde Ebeveyn Tutumlarının Etkisi ile İlgili Görüşleri	f	%
Evet	14	93,3
Kararsızım	1	6,7

Öğrenci temsilcilerinin 14 (%93,3)'ü ebeveyn tutumlarının temsilcilik rolünde kesinlikle etkili olduğunu düşünürken, 1 (%6,7) öğrenci temsilcisi ise emin olmadığını, kararsız olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 12. Öğrenci Temsilcilerinin Temsilcilik Rolünde Ebeveyn Tutumları Etkisinin Nedenleri ile İlgili Görüşleri

Öğrenci Temsilcilerinin Temsilcilik Rolünde Ebeveyn Tutumları Etkisinin Nedenleri ile İlgili Görüşleri	f	%
Anne – Babanın Demokratik Tutumu	7	46,6
Annenin Demokratik Tutumu	3	20
Babanın Demokratik Tutumu	2	13,3
Babanın Otoriter Tutumu	2	13,3
Anne- Babanın İzin Verici-Hoş Görülü Tutumu	1	6,7

Öğrenci temsilcilerinin temsilcilik rolünde ebeveyn tutumları etkisinin nedenleri ile ilgili görüşleri ►**Tablo 12**'de sunulmuştur. Öğrenci temsilcilerinin temsilcilik rolünde ebeveyn tutumlarının etkisinin nedenleriyle ilgili vermiş olduğu yanıtlar beş tema altında ele alınmıştır. Bu temalar; “Anne ve babanın demokratik tutumu”, “Annenin demokratik tutumu”, “Babanın demokratik tutumu”, “Babanın otoriter tutumu” ve “Anne ve babanın izin verici-hoş görülmesi tutumu”dur. Öğrenci temsilcilerinin 7 (%46,6)'sı anne ve babasının demokratik tutuma sahip olmasının öğrenci temsilciliği rolüne yansıdığını belirtmiştir. 3 (%20)'si ise annesinin demokratik tutuma sahip olmasının etkili olduğunu ifade ederken, 2 (%13,3) öğrenci temsilcisi ise babasının demokratik tutuma sahip olmasının temsilcilik rolünde etkili olduğunu ifade etmiştir. 2 (%13,3)'ü ise babasının otoriter tutuma sahip olmasının temsilcilik rolünde etkili olduğunu ifade ederken 1 (%6,7) öğrenci temsilcisi ise anne ve babasının izin verici- hoş görülmesi tutuma sahip olmasının temsilcilik rolünde etkili olduğunu belirtmiştir.

Öğrenci temsilcilerinin 7 (%46,6)'sı anne ve babasının demokratik tutuma sahip olmasının öğrenci temsilciliği rolüne yansıdığını belirtmiştir.

T1: “Ağaç yaşken eğilir sözünden yola çıkacak olursam karakter özelliklerinin oluşmaya başlaması çocukluğa dayanır. Ailemin beni her zaman desteklemesi ve bana değer verdiklerini hissettirmesiyle kendime daha çok güvenmemi sağlamıştır.”

T9: “Ben küçükken aile içinde bir problem yaşansa hemen olumlu yönde bir çözüm yolu bulunurdu. Herkes birbirini dinler, saygı gösterirdi. Ben de öyleyim arkadaşlarıma karşı.. Onları dinleyip çözüm yolu önerebiliyorum.”

Öğrenci temsilcilerinin 3 (%20)'si ise annesinin demokratik tutuma sahip olmasının etkili olduğunu ifade etmiştir.

T15: “Annem, benim kendime güvenmem konusunda çok etkilidir. Küçükken sorumluluk verdi mesela sorumluluk sahibi olmamı sağladı. Özgüvenimin yüksek olmasını sağladı. Beni hep destekledi. Babamın zaten bir etkisi yok...”

2 (%13,3) öğrenci temsilcisi ise babasının demokratik tutuma sahip olmasının temsilcilik rolünde etkili olduğunu ifade etmiştir.

T2: “Babam, her şeyi kendim öğreniyim isterdi her zaman. Araştırmama fırsat sunardı. Bana çok güvenir her zaman. Bu da benim kendime güvenmemi sağladı tabiki...”

2 (%13,3)'ü ise babasının otoriter tutuma sahip olmasının temsilcilik rolünde etkili olduğunu ifade etmiştir.

T6: “Babam otoriter... Hep kendi dediği olsun ister, üzerine söz söyletmez... Bunun olumsuz bir durum olduğunu yaşayarak öğrendiğim için onun gibi olmamayı, diğer insanların görüşlerine değer vermek gerektiğini anladım. Mesela ‘Arkadaşlar, bu benim kararım, herkes buna uysun’ demedim hiçbir zaman... Onların fikrini almaya önem veririm bu yüzden...”

T13: “Babam asker, ben bu yüzden çok disiplinli büyüdüm. İş disiplini, kuralcı olmam da buradan geliyor. Bu da tabi temsilcilik rolümü etkiliyor.”

1 (%6,7) öğrenci temsilcisi ise anne ve babasının izin verici- hoş görülmesi tutuma sahip olmasının temsilcilik rolünde etkili olduğunu belirtmiştir.

T12: “Ailem bana her istediğimi elde etme gücü verdiler. Ne istersem yaptılar. Rahat büyüdüm. Belki baskıcı büyüseydim şu an temsilci ve topluluk başkanı seçilemezdim...”

4. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, öğrenci temsilcilerinin algıladığı ebe-

veyin tutumlarının dönüşümcü liderlik özellikleri üzerindeki etkisi incelenmiştir ve nitel veriler ışığında ebeveyn tutumlarının öğrenci temsilcilerinin dönüşümcü liderlik özelliklerine yansıdığı gözlemlenmiştir.

Bu araştırmanın genel bulguları, öğrenci temsilcilerinin algıladığı ebeveyn tutumlarının, özellikle demokratik ebeveynlik yaklaşımının, dönüşümcü liderlik özelliklerinin gelişiminde belirgin bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Katılımcılar ebeveynlerini genellikle destekleyici, güven verici ve bireysel farklılıklara değer veren demokratik tutumlar sergileyen bireyler olarak tanımlamışlardır. Bu durum, çocukların özgüven, empati, sorumluluk alma ve etkili iletişim gibi dönüşümcü liderliğin temel bileşenlerini geliştirmelerinde kritik bir etken olarak literatürde de desteklenmektedir (Yavuzer, 2023; Dilsiz, 2022). Demokratik ebeveynlik, çocukların sosyal ve duygusal gelişimini olumlu yönde etkilerken, onların liderlik potansiyelini ortaya çıkarmalarına zemin hazırlamaktadır. Araştırma bulguları, demokratik tutum algısına sahip gençlerin, liderlik rollerinde daha etkili iletişim kurma, empati geliştirme ve özgüven, sorumluluk alma gibi becerileri daha fazla sergilediklerini göstermektedir. Liu vd. (2024) ebeveyn desteğinin gençlerin liderlik öz-yeterliliklerini artırdığı bulgusuyla paralellik göstermektedir.

Ebeveynlerin çocuklarına sağladığı destek ve güven ortamı, liderlik gelişiminde önemli bir yapı taşıdır. Liu vd. (2024) tarafından yapılan çalışmada, ebeveyn desteğinin özgüven ve liderlik öz yeterliği üzerinde doğrudan etkileri olduğu; ayrıca bağımsızlık kazandırmaya yönelik ebeveynlik uygulamalarının bu etkiyi pekiştirdiği vurgulanmıştır. Bass ve Riggio'nun (2006) dönüşümcü liderlik teorisine göre karizma, liderlerin vizyonlarını paylaşılabilmeleri, izleyicilerine ilham verebilmeleri ve güven duygusu verebilmeleriyle ilgilidir. Bu bağlamda, ebeveynlerin güven verici tutumları, genç liderlerin karizmatik liderlik özelliklerini geliştirmelerinde temel bir destek unsurudur. Bu çalışmada, katılımcıların liderlik algılarında özgüven ve karizma öne çıkarken, bu durum ebeveyn desteğinin liderlik gelişimindeki dolaylı ve güçlü etkisini göstermektedir.

Bununla birlikte, çalışmada ebeveynlerin otoriter ve disiplinli tutumlarının da katılımcıların liderlik algıları üzerinde karmaşık etkileri olduğu görülmüştür. Baumrind'in (1971) ebeveynlik stilleri kuramına göre, otoriter ebeveynlik genellikle çocuklarda düşük benlik saygısı ve sosyal uyum sorunlarına yol açabilmektedir. Ancak, bu çalışmada otoriter tutumu deneyimleyen bazı gençlerin liderliklerinde daha kapsayıcı ve demokratik yaklaşımlar geliştirmeleri dikkat çekicidir. Bu durum, otoriter ebeveynlik deneyiminin, gençlerde bir tür

karşıt tepki olarak daha demokratik liderlik tarzı geliştirme potansiyeline sahip olduğunu düşündürmektedir. Bu sonuçlar, ebeveynlik tutumlarının gençlerin liderlik becerileri üzerindeki etkilerinin sadece doğrudan değil, aynı zamanda karmaşık ve çok boyutlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu, dönüşümcü liderlik özellikleri arasında karizmanın katılımcılar tarafından öncelikli olarak algılanmasıdır. Bass ve Riggio (2006), dönüşümcü liderliği karizma, entelektüel uyarım ve bireysel destek boyutlarıyla tanımlarken, bu çalışmadaki katılımcıların entelektüel uyarım ve bireysel destekten daha az bahsetmeleri, genç liderlerin liderliği daha çok rol model olarak algıladıklarını göstermektedir. Bu durum, gençlerin liderlik eğitimlerinde entelektüel gelişim ve bireysel destek becerilerinin geliştirilmesine yönelik ihtiyaçların olduğunu göstermektedir. Literatürde, gençlerin liderlik gelişiminde bu boyutların güçlendirilmesinin liderlik kalitesini artıracak ve daha kapsayıcı liderlerin yetişmesine katkı sağlayacağı ifade edilmektedir (Bass & Riggio, 2006).

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları ebeveyn tutumlarının öğrenci temsilcilerinin dönüşümcü liderlik özelliklerinin gelişiminde çok boyutlu ve belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Demokratik ebeveyn tutumları, gençlerin özgüven, empati, iletişim becerileri ve sorumluluk alma gibi liderlik özelliklerini geliştirmelerini desteklerken; otoriter ve disiplinli tutumların karmaşık etkileri gençlerin liderlik yaklaşımlarını şekillendirmektedir.

Liderlik eğitimlerinin, ebeveyn tutumları ve aile yapısı çerçevesinde planlanması, gençlerin liderlik potansiyelini daha etkili kullanmalarını sağlayabilir. Ayrıca, liderlik gelişim programlarında dönüşümcü liderliğin entelektüel uyarım ve bireysel destek boyutlarına da önem verilmesi, gençlerin liderlik becerilerini daha kapsamlı bir şekilde geliştirmelerine katkı sağlayacaktır.

4.1. Öneriler

Üniversitelerde liderlik gelişim programlarına aile dinamikleri dahil edilebilir. Öğrencilerin liderlik becerilerinin gelişiminde aile tutumlarının etkili olabileceği göz önüne alındığında, üniversitelerdeki liderlik eğitimlerine erken dönem sosyal deneyimlere dair farkındalık çalışmaları da entegre edilebilir.

Ailelere yönelik bilinçlendirme çalışmaları düzenlenebilir. Demokratik ve destekleyici ebeveyn tutumlarının bireyin liderlik gelişimine olumlu katkıları olduğu gözlemlendiği için, ailelere yönelik eğitim ve seminerlerle bu tutumların önemi vurgulanabilir.

Farklı üniversite türlerinde karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Bu araştırma yalnızca vakıf üniversiteleriyle sınırlı olduğu için, devlet ve özel üniversitelerdeki öğrenci temsilcileriyle benzer çalışmalar yapılarak karşılaştırmalı veriler elde edilebilir.

Nicel araştırmalarla bulgular desteklenebilir. Bu nitel araştırmanın bulguları, daha geniş örneklem gruplarıyla yapılarak nicel çalışmalarla desteklenerek genellenebilirlik artırılabilir.

Liderlik stillerine yönelik gelişim atölyeleri düzenlenebilir. Üniversite yönetimleri tarafından, öğrenci temsilcilerine yönelik dönüşümcü liderlik becerilerini geliştirmeye yönelik atölye ve seminerler planlanabilir.

4.2. Sınırlılıklar

Bu araştırma, nitel bir araştırma olup amaçlı örnekleme yönteminin bir alt türü olan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilen 15 üniversite öğrenci temsilcisinin görüşlerine dayanmaktadır. Bu nedenle elde edilen bulgular, genellenebilirlik açısından sınırlıdır ve yalnızca benzer özelliklere sahip gruplar için yorumlanmalıdır. Katılımcılar İstanbul ili Tuzla ilçesinde yer alan bir vakıf üniversitesinden seçilmişlerdir. Farklı şehirlerden, devlet üniversitelerinden veya farklı sosyo kültürel çevrelerden gelen öğrenci temsilcilerinin görüşleri çalışmaya dahil edilmemiştir. Bu durum, bulguların çeşitliliğini ve kapsamını sınırlandırmaktadır. Bu sınırlılıklar çerçevesinde, gelecekte yapılacak çalışmalarda daha geniş örneklemlemlerle, farklı bölgelerden katılımcılarla ve daha derinlemesine analiz yöntemleriyle araştırmaların çeşitlendirilmesi önerilmektedir.

Araştırma Etiği / Research Ethics

Bu araştırma İstanbul Okan Üniversitesi Etik Kurulunun 12.04.2023 tarih ve 165 sayılı toplantısında Karar 16 ile etik kurallara uygun bir şekilde yürütülmüştür.

Yazar Katkıları / Author Contributions

Conceptualization / Kavramsallaştırma: [Fulden Tunç Genç, Ali İlker Gümüşeli], Methodology / Metodoloji: [Fulden Tunç Genç, Ali İlker Gümüşeli], Formal Analysis / Formal Analiz: [Fulden Tunç Genç, Ali İlker Gümüşeli], Investigation / Araştırma: [Fulden Tunç Genç], Resources / Kaynaklar: [Fulden Tunç Genç, Ali İlker Gümüşeli], Data Curation / Veri Düzenleme: [Fulden Tunç Genç, Ali İlker Gümüşeli], Writing - Original Draft Preparation / Yazım - İlk Taslak Hazırlığı: [Fulden Tunç Genç], Writing - Review & Editing / Yazım - Gözden Geçirme Ve Düzenleme: [Fulden Tunç Genç, Ali İlker Gümüşeli], Visualization / Görselleştirme: [Fulden Tunç Genç, Ali İlker Gümüşeli], Supervision / Denetim: [Ali İlker Gümüşeli]

Çıkar Çatışmaları / Competing Interests

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırma Fonu / Research Funding

Bildirilmedi.

Veri Erişilebilirliği / Data Availability

Uygulanamaz.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review

Dış hakemler tarafından değerlendirildi.

Orcid

Fulden Tunç Genç <https://orcid.org/0000-0003-2628-6054>

Ali İlker Gümüşeli <https://orcid.org/0000-0003-1471-6766>

References

- Akan, Y., & Günek, A. (2021). Üniversite öğrencilerinin iletişim ve problem çözme beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Muş Alparslan. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 44–52.
- Aslan, M., & Uslu, T. (2020). Öğrenci liderliği ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1181–1196.
- Avolio, B. J., & Bass, B. M. (1995). Individual consideration viewed at multiple levels of analysis: A multi-level framework for examining the diffusion of transformational leadership. *The Leadership Quarterly*, 199–218.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 56–95.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (2022). *Eğitimde nitel araştırma: Teori ve metodlara giriş* (S. B. Demir, Çev.). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Dilsiz, N. (2022). *Yetişkinlerde algılanan ebeveyn tutumlarının empati düzeyi ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi).
- Hoghugh, M., & Long, N. (Eds.). (2002). *Handbook of parenting: Theory and research for practice*. Lawrence Erlbaum Associates.
- İmanoğlu, M. C. (2021). *Algılanan ebeveyn tutumları, benlik saygısı, olumlu-olumsuz duygulanım ve özşefkat ilişkisi* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi).
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (36. basım). Nobel Yayıncılık.
- Koçel, T. (2011). *İşletme yöneticiliği*. Beta Yayıncılık.
- Liu, Z., Bian, W., & Bian, Y. (2024). Leadership blossoms in parental warmth: Positive parenting practices shape adolescent leader emergence via intrapersonal and interpersonal mechanisms. *Springer Science+Business Media*, 2266–2286.
- Nas, E. (2023). Ebeveynlik tutumuna yeni bir bakış: Merhametli ebeveynlik. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1924–1942.
- Sop, A. (2016). *Ebeveyn tutumları, davranış problemleri ve okula hazır bulunuşluk arasındaki ilişkinin öz düzenlemenin aracı etkisi ile incelenmesi* (Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi).
- Yavuzer, H. (2023). *Ana baba ve çocuk*. Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.